

PedPilots:

Ghid de învățare autodirijată pentru cadre didactice

2024-1-HU01-KA220-SCH-000250549

**Finanțat de
Uniunea Europeană**

PedPilots – Susținerea învățării autoreglementate

Unitatea 4

**SĂ ÎNVĂȚĂM SĂ ÎNVĂȚĂM? DA! – ETAPELE CICLULUI DE ÎNVĂȚARE:
DE LA PLANIFICARE LA REPLANIFICARE**

„Finanțat de Uniunea Europeană. Informațiile și declarațiile prezentate în acest document reprezintă opiniile autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat opinia oficială a Uniunii Europene sau a Fundației Tempus. Nici Uniunea Europeană, nici autoritatea finanțatoare nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.”

Toate cele 9 module ale materialului didactic pot fi descărcate gratuit de pe site-ul proiectului și utilizate în mod liber: <https://www.pedpilot.eu/>

Materialele didactice digitale în limba maghiară, destinate studiului individual, sunt disponibile pe site-ul web de mai jos. <https://pedpilots.jozsefattilaiskola.ro/>

4. SĂ ÎNVĂȚĂM SĂ ÎNVĂȚĂM? DA! – ETAPELE CICLULUI DE ÎNVĂȚARE: DE LA PLANIFICARE LA REPLANIFICARE

Realizat de:

Anikó Lázár Szűcs – Liceul și Căminul de Excelență Bolyai, Senta, Serbia

Prezentarea temei

În prezent, eficacitatea învățării este determinată nu numai de conținutul curriculumului, ci și de conștientizarea și controlul procesului de învățare. Învățarea autoreglementată este o competență complexă care include stabilirea obiectivelor, controlul atenției, conștientizarea proceselor de gândire, autoevaluarea și dezvoltarea continuă a strategiilor de învățare.

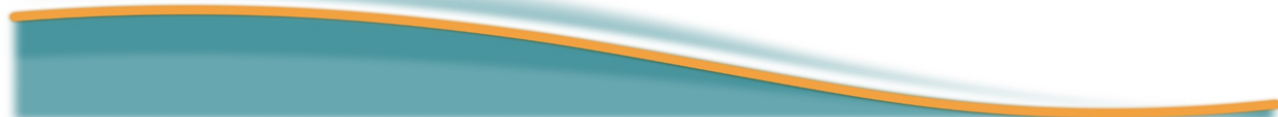
Profesorii joacă un rol esențial în a le permite elevilor să-și gestioneze și să-și analizeze critic propria învățare. Totuși, acest lucru necesită ca profesorii înșiși să cunoască și să pună în practică principiile autoreglării și să fie conștienți de propriile procese de învățare.

Obiective

Scopul acestui material didactic este de a ajuta profesorii să înțeleagă și să aplice etapele învățării autoreglementate prin intermediul etapelor interconectate de planificare, monitorizare, reflecție, evaluare și corectare. Materialul oferă baze teoretice, întrebări de reflecție și instrumente practice pentru a permite participanților să dezvolte învățarea autoreglementată în propria practică didactică – atât pentru ei înșiși, cât și pentru elevii lor.

Timpul alocat pentru unitate:

2 ore

Rezultate ale învățării

Accentul se pune pe dezvoltarea următoarelor competențe didactice:

- sprijinirea învățării (starea emoțională și fizică, mediul calm, încurajarea învățării independente, acceptarea greșelilor);
- planificarea proceselor pedagogice, auto-reflecție legată de implementarea acestora (diferențiere pentru a promova dezvoltarea optimă, motivație, activități extracurriculare);
- gândire reflexivă: revizuire independentă, analiză a experiențelor de învățare.

Introducere

Acest capitol vă ghidează, în calitate de cadru didactic, prin cele cinci etape ale învățării autoreglementate. Obiectivul este dublu:

1. să sprijine propria dezvoltare profesională și învățarea conștientă;
2. să furnizeze cunoștințe care pot fi transmise ulterior elevilor.

La fiecare etapă, veți găsi un scurt rezumat teoretic, câteva exemple de implementare și un exercițiu de reflecție.

1. Planificarea – Stabilirea unor obiective conștiente

Ați citit deja în detaliu despre prima etapă în capitolul anterior. Este important de reținut că planificarea este punctul de plecare al învățării. Un obiectiv bine formulat și un plan de învățare transparent oferă o direcție, sporesc motivația și ajută la organizarea eficientă a timpului și a resurselor. Stabilirea obiectivelor poate activa cunoștințele anterioare, precum și cunoștințele metacognitive. Obiectivele pot fi pe termen scurt, mediu sau lung. Principiul SMART este un bun ghid. Puteți afla mai multe despre acesta aici: <https://www.obiectivesmart.ro/index.html>.

Exemple:

- Elaborarea unui plan de dezvoltare profesională pe un an care să includă competențele care trebuie dezvoltate, obiectivele de învățare, programarea și formele de evaluare planificate.

- Stabilirea de obiective lunare care se concentrează pe un anumit domeniu de dezvoltare sau provocare de învățare (de exemplu, încercarea unui nou instrument de evaluare, utilizarea conștientă a unui mediu de învățare digital, introducerea unui jurnal de reflecție).

Sarcină de reflecție: Notați un obiectiv de învățare profesional sau personal pentru luna următoare!

- De ce considerați că acest obiectiv este important?
- Ce pași concreți puteți face pentru a-l atinge?
- De ce resurse (timp, sprijin, cunoștințe, instrumente) veți avea nevoie?
- Cum veți măsura sau recunoaște progresul dvs.?

2. Monitorizare/Autoevaluare – Urmărirea progresului

Monitorizarea, sau urmărirea conștientă a procesului de învățare, este a doua etapă a învățării autoreglementate. În această fază, elevul – sau cadrul didactic care își gestionează propria dezvoltare profesională – evaluează continuu progresul său în direcția atingerii obiectivelor și, pe baza acestui lucru, este capabil să intervină în procesul de învățare în timp util.

Conform literaturii de specialitate (Zimmerman, 2000; Schunk, 2005), monitorizarea implică procesele de autoobservare și autoevaluare. Aceasta înseamnă că elevii își observă propriile activități, își înregistrează progresul și evaluează în mod conștient măsura în care strategiile alese contribuie la atingerea obiectivelor lor. Monitorizarea nu este, așadar, o observare pasivă, ci un control cognitiv activ care permite ajustarea continuă a procesului de învățare.

Monitorizarea este strâns legată de conștientizarea metacognitivă (Flavell, 1979): recunoașterea a ceea ce facem și a modului în care o facem în timpul învățării. Auto-reflecția ajută educatorii să fie nu numai participanți la propria dezvoltare profesională, ci și controlori conștienți ai acesteia. Informațiile colectate în timpul monitorizării servesc ca bază pentru următorul pas – evaluarea și reproiectarea.

În practică, monitorizarea poate lua diverse forme:

- ținerea unui jurnal de învățare sau a unui jurnal de reflecție în care profesorul își notează experiențele, ideile și dificultățile;
- utilizarea listelor de verificare sau a fișelor de autoevaluare pentru a ne ajuta să structurăm feedback-ul pentru noi înșine;
- compilarea unui portofoliu de dezvoltare care conține documente specifice și etape importante ale procesului de învățare;
- discuții profesionale și interviziune cu colegii, care oferă o perspectivă externă pentru auto-reflecție.

Feedback-ul regulat pentru noi înșine – fie sub formă de note scurte, liste de verificare sau reflecții detaliate – promovează corectarea proactivă, adică recunoașterea la timp a dificultăților de învățare și modificarea eficientă a strategiilor noastre. Acest lucru ne întărește sentimentul de auto-eficacitate (Bandura, 1997), care menține motivația și perseverența în procesul de învățare pe termen lung.

Exemplu: Țineți un jurnal de învățare în care notați săptămânal ce activități profesionale au contribuit la dezvoltarea dvs., ce dificultăți ați întâmpinat și ce intenționați să faceți diferit în perioada următoare!

Sarcină de reflecție: Gândiți-vă la modul în care urmăriți în prezent propria dezvoltare profesională!

- Ce instrumente și metode utilizați pentru a documenta acest lucru?
- Ce forme de feedback sunt cele mai utile pentru auto-reflecție?
- Faceți o listă cu instrumentele care v-ar ajuta să vă monitorizați mai eficient propriile procese de învățare!

3. Gândire/Reflecție – Procesarea conștientă a experiențelor

Reflecția este un element cheie al învățării autoreglementate, permițând elevilor sau profesorilor să proceseze în mod conștient experiențele, să interpreteze evenimentele și să tragă concluzii. În

timpul reflecției, experiențele nu sunt prezentate doar ca evenimente, ci sunt transformate în cunoștințe structurate și oportunități de învățare.

Conform fundamentului teoretic, gândirea reflexivă este strâns legată de metacogniție (Flavell, 1979) și de modelele de învățare autoreglată (Zimmerman, 2000). În practica pedagogică, reflecția ajută elevii să își evalueze propriile strategii, să își recunoască punctele forte și domeniile de dezvoltare și să își modifice în mod conștient strategiile de învățare pentru a atinge obiectivele viitoare.

Beneficiile psihologice ale reflecției sunt, de asemenea, semnificative:

- reducerea stresului: organizarea și interpretarea experiențelor ajută la reducerea incertitudinii și anxietății;
- menținerea motivației: conștientizarea rezultatelor pozitive și a progresului întărește sentimentul de auto-eficacitate (Bandura, 1977/1997);
- regândirea direcției de dezvoltare: reflecția vă permite să vă reconsiderați obiectivele și strategiile de învățare și să vă planificați pașii următori.

În practică, reflecția poate lua diverse forme:

- ținerea unui jurnal de învățare sau a unui jurnal de reflecție în care profesorul notează experiențele, ideile și momentele de bucurie din fiecare săptămână sau zi;
- utilizarea întrebărilor de auto-reflecție: Ce am învățat? Ce a cauzat dificultăți? Cum am rezolvat problemele? Ce mi-a adus bucurie?
- discuții profesionale și interviziune cu colegii, care oferă o perspectivă externă pentru auto-reflecție și ajută la dezvoltarea de noi strategii.

Exemplu: Ținerea unui jurnal de învățare, discuții profesionale și împărtășirea experiențelor

Sarcină de reflecție: Notați o experiență recentă de învățare și analizați lecțiile învățate!

- Ce strategii au fost eficiente?

- Ce a cauzat dificultăți și cum ați reacționat?
- Ce ați face diferit în viitor pentru a vă face învățarea mai conștientă și mai eficientă?

4. Evaluare – Revizuirea rezultatelor și competențelor

Evaluarea este următoarea etapă a învățării autoreglementate, în timpul căreia elevul sau profesorul compară obiectivele stabilite cu rezultatele obținute. Acest proces permite o revizuire conștientă a strategiilor și competențelor de învățare, precum și determinarea direcțiilor de dezvoltare ulterioară.

Evaluarea nu este doar un instrument de măsurare, ci și o oportunitate de învățare. Ea ajută la identificarea strategiilor care au funcționat bine și a domeniilor care necesită modificări sau dezvoltare ulterioară. În practica didactică pot fi utilizate diverse instrumente:

- chestionare de autoevaluare, care ajută la conștientizarea competențelor și a domeniilor care necesită dezvoltare;
- hărți de competențe, care reprezintă vizual punctele forte și domeniile care necesită dezvoltare.
- analiză SWOT, care sprijină reflecția prin analiza punctelor forte, a punctelor slabe, a oportunităților și a amenințărilor. Puteți afla mai multe despre analiza SWOT la următorul link: <https://www.randstad.ro/consiliere-in-cariera/cariera/cum-sa-faci-o-analiza-swot-personala/>.

Evaluarea poate include o reinterpretare a sarcinilor și strategiilor, ceea ce permite ajustarea procesului de învățare. Acest lucru face ca procesul să fie complet autoreglementat, deoarece elevul decide asupra pașilor următori pe baza propriei experiențe. Concluziile trase în timpul evaluării ajută la determinarea a ceea ce mai este necesar în timpul activității de învățare.

Exemplu: reinterpretarea notițelor – la sfârșitul unui curs de formare, profesorul își revizuieste propriile notițe și le compară cu obiectivele prestabilite, apoi schițează pașii următori pentru dezvoltare.

Sarcină de reflecție: Enumerați trei domenii în care v-ați dezvoltat în timpul ultimului curs de formare și două în care ați dori să vă dezvoltați în continuare!

- Ce metode puteți utiliza pentru a vă consolida și mai mult competențele existente?
- De ce resurse sau sprijin aveți nevoie pentru dezvoltarea ulterioară?

5. Redesenarea – modelarea flexibilă a procesului de învățare

Replanificarea este etapa finală a învățării autoreglementate, dar în același timp este un nou punct de plecare, care permite profesorului sau elevului să își modifice obiectivele, strategiile și instrumentele pe baza experiențelor și reflecțiilor anterioare. Acest proces asigură flexibilitatea și dezvoltarea continuă a învățării, deoarece fiecare evaluare și reflecție oferă o oportunitate de a regândi obiectivele.

În timpul procesului de reproiectare, cadrul didactic:

- analizează rezultatele obținute și le compară cu obiectivele stabilite, analizează dificultățile și succesele întâmpinate în timpul învățării;
- stabilește noi obiective pentru perioada următoare sau modifică obiectivele stabilite anterior;
- alege noi strategii și instrumente de învățare care sunt mai adecvate obiectivelor și experiențelor;
- planifică în mod conștient pașii următori, ținând cont de auto-eficacitate, motivație și gestionarea timpului (Bandura, 1997; Zimmerman, 2000).

Avantajul psihologic și pedagogic al replanificării este că procesul de învățare nu este static, ci în continuă evoluție și adaptare, permițând profesorului să-și modeleze în mod conștient propria dezvoltare profesională și mediul de învățare. Această fază asigură că învățarea autoreglementată se dezvoltă ciclic, pe baza experienței, și că profesorul progresează într-un mod reflexiv și conștient în fiecare ciclu nou.

Exemplu: jurnal de învățare, intrare – la sfârșitul anului școlar, profesorul analizează ce practici, strategii și metode dorește să păstreze pentru anul următor și care dintre ele merită modificate sau abandonate.

Sarcină de reflecție:

Alegeți unul dintre obiectivele profesionale anterioare și luați în considerare:

- Ce ați schimba acum, pe baza experienței și evaluării reflexive?
- Ce strategii sau instrumente noi ați utiliza pentru a atinge acest obiectiv?
- Cum va afecta reproiectarea următorul dvs. ciclu de învățare și dezvoltarea profesională?

Rezumat

Procesul de învățare autoreglementată constă în cinci etape interconectate:

1. Planificarea – Profesorul stabilește în mod conștient obiectivele, evaluează resursele și determină strategiile de învățare. Stabilirea obiectivelor pe termen scurt și lung ajută la menținerea motivației și a direcției.
2. Autoobservare/monitorizare – Monitorizarea continuă a progresului permite profesorului să identifice dificultățile în timp util, să măsoare progresul și să facă corecții, dacă este necesar. Jurnalele de învățare, listele de verificare sau înregistrările competențelor sunt instrumente importante în această etapă.
3. Reflecție – Profesorul procesează în mod conștient experiențele, evaluează eficacitatea strategiilor și trage concluzii. Acest proces ajută la reducerea stresului, la menținerea motivației și la regândirea în mod conștient a direcției de dezvoltare.
4. Evaluarea – Atunci când analizează rezultatele și competențele, profesorul compară obiectivele stabilite cu rezultatele obținute. Instrumentele pentru aceasta pot include chestionare de autoevaluare, hărți de competențe sau analize SWOT. Evaluarea identifică domeniile care necesită dezvoltare și acțiuni suplimentare.
5. Redesenare – Modelarea flexibilă a procesului de învățare permite modificarea obiectivelor, strategiilor și instrumentelor pe baza experienței. Acest lucru asigură că profesorul se dezvoltă ciclic și conștient și este mai eficient în următoarea fază de învățare.

Pe baza etapelor de mai sus, profesorii pot crea o hartă de autoreglare care reprezintă vizual procesul de învățare: de la stabilirea obiectivelor la monitorizare, reflecție și evaluare și, în final, la replanificare. Această hartă ajută la sistematizarea procesului, la înțelegerea etapelor de dezvoltare și la aplicarea conștientă a strategiilor învățate în propria dezvoltare profesională. Utilizarea hărții de autoreglare ajută profesorii să-și gestioneze în mod conștient propria învățare și să sprijine în mod eficient elevii în dezvoltarea învățării autoreglate. Un exemplu poate fi găsit în materialele auxiliare.

Materiale de sprijin

Harta de autoreglare – un exemplu complet

Acesta este un exemplu al modului în care ar putea arăta harta de autoreglare a unui profesor.

Harta autoreglării – exemplu completat

<i>Etapa</i>	<i>Exemplu de conținut</i>
1. Stabilirea obiectivului	Obiectivul meu este să-mi gestionez timpul mai conștient în decurs de 3 luni timpul meu atunci când mă pregătesc pentru lecții și să dedic cel puțin o oră pe săptămână pentru auto-formare profesională.
2. Urmărirea progresului	Țin un jurnal săptămânal în care descriu pe scurt cât timp am petrecut pentru auto-instruire și ce instrumente am folosit pentru gestionarea timpului.
3. Reflecție	La sfârșitul primei luni, mi-am dat seama că orele de după-amiază erau mai potrivite pentru autoeducare. Mi s-a părut dificil să respect termenele limită, dar am observat o îmbunătățire.
4. Evaluare	Am reușit să dedic mai mult de o oră pe săptămână studiului individual. Instrumentele mele de gestionare a timpului (calendar digital) s-au dovedit a fi eficiente, dar încă trebuie să-mi îmbunătățesc planificarea.
5. Replanificare	Luna viitoare, aș dori să introduc tehnica Pomodoro și să-mi programez lecturile profesionale în avans. În plus, aș dori să urmăresc mai atent termenele limită.

Harta de autoreglare – șablon de completat

Acest șablon vă poate ajuta să planificați și să urmăriți propriul proces de autoreglare. Notați-vă propriile experiențe și planuri pentru fiecare etapă!

<i>Etapa</i>	
1. Obiectiv	Introduceți aici obiectivul dvs. profesional sau personal de învățare (de exemplu, obiectiv SMART)!
2. Urmărirea progresului	Scrieți aici cum veți urmări progresul (jurnal, listă de verificare, indicatori)!
3. Reflecție	Scrieți ce a mers bine, ce a fost dificil, ce sentimente ați avut și ce lecții ați învățat!
4. Evaluare	Notați-vă realizările, competențele, punctele forte și aspectele care pot fi îmbunătățite!
5. Replanificare	Scrieți aici cum vă veți modifica obiectivele și strategiile, ce veți continua, ce veți lăsa în urmă și ce lucruri noi veți încerca!

Sfat: Puteți enumera mai multe puncte pentru fiecare etapă. Este o idee bună să notați data, astfel încât să puteți urmări progresul dvs.!

Verificarea cunoștințelor

1. De ce este importantă monitorizarea pentru dezvoltarea dvs. profesională?

- Vă ajută să vă urmăriți progresul și să reacționați în timp util.
- Ajută la administrare.
- Nu este un pas necesar.

2. Adevărat sau fals: Redesenarea are loc numai atunci când eșuați în atingerea obiectivului.

3. Ce tehnică ajută la reflecție?

- ținerea unui jurnal

b) analiza SWOT

c) planificarea săptămânală (aceasta este mai mult planificare decât reflecție)

4. Numiți un instrument pe care îl utilizați pentru a vă urmări propria dezvoltare profesională!

5. Creați-vă propria „Hartă de autoreglare”: 1. Obiectiv, 2. Urmărirea progresului, 3. Reflecție, 4. Evaluare, 5. Replanificare!

Soluții: 1-a, 2- fals, 3- a b, 4- răspuns individual, 5. Creați-vă propriul șablon!

Surse

Csapó Benó (2015): Dezvoltarea învățării autoreglementate. Institutul pentru Cercetare și Dezvoltare Educațională.

Molnár Gyöngyvér (2013): Strategii de învățare și autoreglare. Cultura școlară.

Zimmerman, B. J. (2002): Cum să devii un elev autoreglementat. Teoria în practică.

Schunk, D. H. și Zimmerman, B. J. (2011): Manual de autoreglare a învățării și performanței.

<https://pszichologus.mrazkata.com/celkituzes-hatekonyan-avagy-mit-jelentenek-a-smart-celok/>

[https://www.researchgate.net/publication/](https://www.researchgate.net/publication/232599909)

[232599909 Metacognition and cognitive monitoring A new area of cognitive-developmental inquiry](https://www.researchgate.net/publication/232599909)

Progrese în cercetarea și terapia comportamentală | Autoeficacitatea percepută: analize ale teoriei lui Bandura privind schimbarea comportamentală | ScienceDirect.com de Elsevier

<https://hirmagazin.sulinet.hu/hu/pedagogia/modszer-tar-a-swot-analisis>